

RAMPROGRAM

MINSKADE RISKER MED BEKÄMPNINGSMEDEL

Försöks- och utvecklingsprogrammet omfattar ovanstående fyra programområden inom jordbruk och trädgård. Avsikten är att få till stånd ett antal projekt inom respektive område som bearbetar aktuella, konkreta och angelägna frågor. Resultaten från programområdena ska kunna ligga till grund för råd och rekommendationer om direkt tillämpbara åtgärder i en nära framtid.

Det är viktigt att enskilda projekt bearbetas med hänsyn till hela odlingssystemets sammansättning och dynamik. Odlingssystemets utformning måste så långt som möjligt beakta ekologiska spelregler och ekonomisk hållbarhet så att dessa kommer till uttryck i begreppen kretsloppsanpassning, minskad negativ miljöbelastning, naturresurshushållning och bevarande av biologisk mångfald etc. Dessa begrepp är viktiga att realisera för att uppnå en långsiktig hållbar samhällsutveckling och därför även centrala för lantbruket att integrera i sina produktionssystem. Ansatsen är också viktig för svenska livsmedels trovärdighet på livsmedelsmarknaden med hänsyn till ökad konkurrens på den svenska såväl som EU-marknaden.

Det kommer att ställas krav på samordning såväl inom som mellan Jordbruksverkets olika programområden så att sammanhållna strategier och system kan utformas och utvärderas med åtföljande ekonomi-, miljö-, och energianalyser. Samordningen är viktig för att de medel som finns till förfogande ska kunna utnyttjas på ett effektivt sätt. Frågor som skär igenom de tre programområdena är t.ex. växtnäringförsörjning och utformning av odlingssystem. För kunskapsutveckling och rådgivning är det viktigt att projekt och resultat synliggörs och sprids. Det bör ingå en plan för hur detta ska ske för varje projekt.

Minskade hälso- och miljörisker vid användning av bekämpningsmedel

Programmet ska omfatta frågeställningar för att dels utveckla åtgärder i syfte att ytterligare minska hälso- och miljöriskerna vid användning av bekämpningsmedel, dels utveckla alternativ till kemisk bekämpning, speciellt där användningen är stor eller särskilt riskfylld.

För detta krävs framför allt satsning på utveckling av bekämpningsstrategier där olika regleringsåtgärder kombineras och utvärderas i viktiga grödor och växtföljder, d.v.s. att finna det bästa odlingsssystemet för att nå målen. Detta innebär en strävan att vidtagna åtgärder ger upphov till positiva kombinationseffekter samtidigt som agroekosystemets egen konkurrenskraft stärks gentemot olika ogräs och växtskadegörare. Reglering av ogräs och växtskadegörare måste ses som ett system av integrerade åtgärder inom odlingsssystemet som helhet.

Inom trädgårdsområdet, som omfattar odling av grönsaker på friland, växthusodling samt odling av frukt och bär, är det viktigt att integrera växtnäingsstyrning och reglering av ogräs och skadegörare.

Den ökade glyfosatanvändningen har pekat på problemen med miljökonflikter. En viktig frågeställning är hur användningen av t.ex. glyfosat ska kunna minskas utan att förlusterna av växtnäring ökar.

Punkterna under respektive rubrik är exempel på problemställningar som kan tas upp i olika projekt för att uppfylla ovan nämnda mål.

1. Bekämpningsstrategier

1.1 Biologisk bekämpning

Den biologiska bekämpningen utgör en alternativ metod för bekämpning. För att öka ”genomslaget” behövs utveckling och utvärdering av metoder för biologisk bekämpning.

- Vidareutveckling och utvärdering av biologisk bekämpning.
- Appliceringstekniker för biologisk bekämpning.

1.2 Odlingsmetodik

Odlingsmetoder påverkar förekomsten av ogräs och skadegörare. Målsättningen är att med odlingsmetoder kunna minimera problemen med ogräs och förebygga angrepp av skadegörare.

- Odlingstekniska system, t.ex. växtföljder, jordbearbetning, myllning, sortval, såtidpunkt, växtnäringstillförsel, beståndsuppbyggnad, marktäckning, utsäde.
- Regleringsstrategier för ogräs, inklusive specifika ogräs och ogräs på speciella jordar.
- Undersökning av hur förändrad odlingsteknik, odlingsstruktur, grödval och nya sorter/grödor påverkat/-r förekomsten av skadegörare samt ogräs och därmed bekämpningsbehovet.
- Integrerade bekämpningsmetoder.

1.3 Prognosmetoder, skade- och bekämpningströsklar

För att kunna få till stånd en effektiv bekämpning och fungerande strategier behövs kunskapsunderlag och olika prognosmetoder.

- Vidareutveckling av prognosmetoder för betydelsefulla skadeinsekter och växtsjukdomar. Särskild hänsyn bör tas till nya sortegenskaper och minskad kemikalieanvändning i potatis.
- Framtagning och vidareutveckling av bekämpningströsklar för viktiga skadegörare med särskild hänsyn till tidpunkten för skadan i förhållande till grödans utveckling.

1.4 Övrigt

Områden som inte kan inordnas under ovanstående rubriker men som är viktiga för att utforma effektiva bekämpningsstrategier.

- Metoder för att ta fram ett friskt utsäde, icke kemisk sanering, odlingsteknik m.m.
- Bekämpningsstrategier med tanke på resistens mot herbicider och fungicider.
- Hjälpmedel för anpassning av herbiciddosen vid bekämpning t.ex. dosnycklar/checklistor.
- Lathund för att bestämma bekämpningsbehov och/eller optimal behandlingstidpunkt.

2. Konsekvensanalys

För att skapa underlag för beslut vid val av t.ex. bekämpningsstrategier behövs konsekvensanalyser där olika aspekter analyseras.

- Helhetsanalyser bör göras när olika bekämpningsstrategier utvärderas. Dessa bör innehålla ekonomianalyser, miljökonsekvensanalyser (yttre miljö och arbetsmiljö) samt energianalyser.
- Utvärdering av olika miljömålskonflikter.

3. Miljöpåverkan - yttre miljö

Bekämpningsmedelsanvändningens påverkan på den yttre miljön och utveckling av metoder för att förhindra denna.

- Åtgärder för minskad risk för förorening av yt- och grundvatten t.ex. bekämpningsmedelsfällor, spridningstidpunkt samt skydds- och kantzoner.
- Påverkan av vindavdrift och vindrörelser. Olika tekniker och möjligheter till förbättring.

4. Bekämpningsmedelshantering

Det viktigt att utveckla metoder och rutiner som ur hälso- och miljösynpunkt ger en säkrare hantering av bekämpningsmedel inom jordbruks- och trädgårdsnäringen.

- Påfyllning och rengöring av spruta och förpackningar.
- Vidareutveckling av biobädden.
- Alternativa påfyllningsplatser.
- Hantering av behandlade småplantor (växthus, avhärdning, utplantering).

5. Appliceringsteknik

Syftet är att öka precisionen samt minska doserna och avser frågor som rör avsättning, bekämpningseffekt samt mindre förluster till omgivningen.

- Appliceringsteknik i fruktodling. Anpassning av dagens odlingsteknik med beaktande av miljö- och hälsorisker.
- Appliceringsteknik i växthuskulturer.
- Olika sprututrustningar avseende t.ex. biologisk effekt, vindavdrift, sidoeffekter och ekonomi.
- Testmetoder avseende bomrörelser och avsättning av sprutvätskan m.m.
- Bekämpning i precisionsodling. Doseringsteknik och detektion.